

Број: 03/1-50-1-9-12-9/08
Sarajevo/Сарајево, 23. 1. 2008.

- članovima Zajedničkog povjerenstva za odbranu i sigurnost BiH

PREDMET: Informacija o održanom seminaru CSS-a o temi: "Europska sigurnosna i obrambena politika (ESDP) i Bosna i Hercegovina"

Seminar "Europska sigurnosna i obrambena politika (ESDP) i Bosna i Hercegovina" u organizaciji Centra za sigurnosne studije (CSS), održan je u Bijeloj dvorani Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, 5. 12. 2007. godine.

Iz Zajedničkog povjerenstva za odbranu i sigurnost na ovome su seminaru sudjelovali: Slobodan Šaraba, Hazim Rančić, Mirko Okolić i Jovica Katić.

Uvodne riječi prilikom otvaranja seminara imali su Denis Hadžović, glavni tajnik CSS-a, Milorad Živković, predsjedatelj Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH, Tarik Sadović, ministar sigurnosti BiH, te Imre Varga, veleposlanik Republike Mađarske u BiH.

Denis Hadžović u uvodnome je dijelu naglasio da je osnovni cilj seminara razumjeti konkretan doprinos Europske sigurnosne i obrambene politike u Bosni i Hercegovini, i to prije svega kroz rad njezinih institucija. Izrazio je nadu u vođenje otvorene rasprave tijekom seminara između nazočnih sudionika o temi sigurnosne i obrambene politike.

Milorad Živković istaknuo je kako su zajednička vanjska i sigurnosna politika jedan od triju temeljnih stupova na kojima se zasniva politika Europske Unije. Tako je i u BiH, u sklopu obrane, danas uspostavljen jedinstveni sustav prema Zakonu o obrani BiH iz 2006. godine. Parlamentarna skupština BiH donijela je veliki set zakona u sklopu borbe protiv organiziranog kriminala i kontrole granica, čime su granice Bosne i Hercegovine otvorene za promet roba i osoba, a zatvorene za kriminal. Potpisivanjem Mostarske deklaracije postignut je sporazum i o reformi policije, a sada riječ o njoj imaju stručnjaci. Naposlijetku, svoje uvodno izlaganje zaključio je navodeći da sigurnosni sustav u BiH stvaramo ne zbog Europske Unije nego zbog nas samih, a priznanje EU-a pri tome svakako neće izostati.

Tarik Sadović u svome se izlaganju osvrnuo na pitanje sigurnosti u BiH, ističući da bi velika većina građana BiH nakon ratnih događanja iz 1990-tih godina pod svaku cijenu izabrala mir i stabilnost u zemlji. Europa stoga danas mora pomoći i Bosni i Hercegovini, ali i ostalim državama zapadnog Balkana, da na svome putu k EU izgrade demokratske države uz visok stupanj državne sigurnosti. Predsjedništvo BiH je 2006. usvojilo dokument Sigurnosna politika, ali i pored toga nismo zadovoljni postojećim sigurnosnim sustavom u BiH. Za glavni razlog tomu naveo je nepostojanje državnog vijeća za nacionalnu sigurnost, u kojem bi sudjelovali predstavnici zakonodavne i izvršne vlasti u BiH. Zaključujući svoje izlaganje, podsjetio je kako u BiH, osim ustavne, svakako je najvažnija reforma policije, izrazivši nadu u njezino uspješno realiziranje.

Imre Varga podsjetio je da je BiH do kraja 2005. velikim koracima napredovala k europskom putu. Nažalost, 2006. i 2007. bile su godine kada se BiH okrenula svojim unutarnjim problemima. Ojačana je nacionalistička retorika i došlo je do unutarnjih napetosti. Reformski proces je oslabljen. Sredinom 2007. došlo je do naglog zaokreta dolaskom novog visokog predstavnika za BiH, koji je za relativno kratko vrijeme dao novi impuls pregovorima s EU-om, što je rezultiralo parafiranjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Bh. vodstvo ovih dana pokazalo je spremnost za kompromis. Za jedno od najvažnijih pitanja u daljnjoj potpori putu BiH k EU istaknuo je potpunu liberalizaciju viznog režima građanima BiH. EU će nadalje pružati pomoć BiH i u vanjskim aspektima integracija, jamčeći joj tako stabilnost i sigurnost. Ocijenio je kako je sada trenutak za BiH da se zauvijek oslobodi međunarodnog tutorstva i krene snažno putem integracija. Zaključio je da Mađarska pridaje veliki značaj odnosima s BiH, između ostaloga financirajući i projekte različitih NVO-a, kakav je i CSS.

I. SESIJA: Europska sigurnosna i obrambena politika

Moderator prve sesije bila je Bisera Turković, veleposlanica Bosne i Hercegovine u SAD-u, a uvodničari za temu bili su Jean Yves Haine iz Međunarodnog instituta za mirovna istraživanja (SIPRI) iz Stockholma, te Susan Penksa iz Odjela političkih znanosti Westmont koledža iz Santa Barbare, California.

Bisera Turković naglasila je da, osim što je trenutačno veleposlanica BiH u SAD-u, na izvjestan je način ostala i ravnateljica CSS-a, u određenom savjetodavnom obliku. Današnji je skup još jedna potvrda rada CSS-a i toga koliko je njemu stalo da se BiH priključi EU. I mi smo u BiH, poput Europe, u fazi traženja konsenzusa i vrijednosti koje trebaju biti temeljem za poduzimanje daljnjih koraka. Naglasila je kako je tek 2000. godine prvi puta u BiH osnovana Direkcija za europske integracije, a danas je potpisan i Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju s EU-om, na čemu je čestitala svim građanima BiH. Koliko je BiH napredovala u ovom razdoblju, govori i seminar na kojem se razgovara o ESDP-u u BiH, o kojem razgovaraju danas i mnoge druge zemlje koje su dosta naprednije od BiH. Ishod toga je što u BiH imamo i policijske snage EU. Javnost se u Bosni i Hercegovini izjašnjava kako vjeruje u ideju EU, koja predstavlja jedinu viziju za našu zemlju.

Jean Yves Haine istaknuo je da je ESDP vrlo specifična obrambena i sigurnosna politika, jer je utemeljena na međunarodnom liberalizmu. U svome se izlaganju ponajviše dotaknuo historijata ESDP-a. Godine 1998. napravljen je sporazum između Velike Britanije i Francuske kada je odlučeno da EU mora imati kapacitete za autonomno djelovanje, utemeljeno na vjerodostojnoj vojnoj snazi, kao i načine odlučivanja za njihovu uporabu, te spremnost da se to i učini s ciljem odgovora na međunarodne krizne situacije. Zajednička izjava dvaju država izražavala je njihovu odlučnost u omogućivanju EU-u da učini konkretne korake k tome cilju. U nastavku izlaganja Haine se dotaknuo mirovnih trupa EU u BiH, ukupnoga broja angažiranih osoba, kvalitete, te sudjelovanja pojedinih zemalja u njima. Godine 2004. i 2005. EUFOR je radio i izvan Europe na pitanjima sigurnosne i obrambene politike. Tako danas europske trupe obavljaju svoje operacije i u Kongu, Afganistanu i Sudanu. Na temelju njihovog zadnjeg sporazuma, tzv. ugovora Berlin plus, snage EUFORA raspoređene su i u BiH i Makedoniji. Zaključio je da je okvir ESDP-a, zajedno s ciljevima, postavljen do 2010. godine, te je ESDP nazvao dosta mladim procesom koji je još u fazi izgradnje.

Susan Penksa pobliže je opisala pregled operacija ESDP-a, kako onih tekućih, tako i onih koje su završene, te se nakratko dotaknula odnosa Europske Unije i NATO-a. Tako je navela da ESDP nije samo ograničen na civilnu sigurnost već, u suradnji s NATO-om, i za vojnu. Ipak, za najvažniji odnos glede ovog pitanja navela je odnos razvoja između SAD-a i EU-a, jer ESDP radi na zajedničkim pitanjima upravljanja kriznim situacijama na relaciji EU-SAD. Zatim, pri donošenju odluka o operacijama, za ESDP je važna politička volja predstavnika zemalja članica u Bruxellesu.

Zaključujući prvu sesiju, **Bisera Turković** zamolila je sudionike da obrate pozornost na zemlje u kojima se odvijaju operacije ESDP-a, navodeći Kongo, Afganistan, Palestinu, Kosovo i BiH i uspoređujući naše društvo s ovim zemljama. Izrazila je veliku zabrinutost, navodeći da je i SAD zainteresiran za pomoć u razvoju ESDP-a i njegovim operacijama, jer od 192 zemlje svijeta Sjedinjene Države prisutne su u njih čak 137, te one ne žele biti prisutne tamo gdje ne moraju. Time žele da Europa što više ojača kako bi pokrila određeno područje svijeta svojim trupama.

II. SESIJA: ESDP aktivnosti u BiH

Moderator druge sesije bio je Mirko Okolić, predsjedatelj Zajedničkog sigurnosno-obavještajnog povjerenstva za nadzor nad radom OSABiH, a uvodničari za ovu temu bili su Boris Ruge, šef političkog odjela OHR/EUSR u BiH, te Ari Sarjanen, zamjenik šefa EUPM-a u BiH.

Mirko Okolić pojasnio je da se u funkciji moderatora nalazi umjesto gospodina Tarika Sadovića, ministra sigurnosti BiH, koji zbog ranije preuzetih obaveza nije bio u mogućnosti moderirati ovu sesiju.

Boris Ruge govorio je o temi: „Ciljevi europske politike u BiH“. Naveo je kako su oni, zajedno s politikama, prikazani u Strategiji EU-a iz 2002., koja pokazuje kako EU funkcionira u svijetu. BiH je jedina zemlja za koju je EU sačinila posebnu strategiju, jer je u nju ugradila najviše svojih instrumenata. Politika i ciljevi EU-a u BiH koriste se u tzv. prvom stupu, a to je stabilizacija. Kod procesa stabilizacije i pridruživanja EU je izradila partnerski dokument za BiH. Dio toga dokumenta je suradnja s Haškim sudom, reforma policije i reforma javnih emitera. Osim toga, politike EU-a u ovome su dokumentu koncentrirane i na ljudska prava i zaštitu manjina, reformu pravosudnog sustava, ratifikaciju CEFTA-e, kao i neka druga posebna djelovanja. Naveo je kako je BiH zemlja u poslijekonfliktnom razdoblju i ne postoji niti jedna zemlja u svijetu u kojoj je tako kompleksno angažiranje EU (Europski monitoring kroz djelovanje EUMM-a, a kasnije i ECMM-a u BiH traje od 1992. Od 2003. u BiH je i EUPM, koji je naslijedio IPTF. Nadalje, u prosincu 2005. u BiH EUFOR je naslijedio IFOR/SFOR). Složenost angažmana EU-a razlog je zašto BiH treba instituciju visokog predstavnika, koji djeluje i u službi specijalog predstavnika EU-a. On treba provoditi odluke EU-a, kako bi se nastavio proces stabilizacije i pridruživanja i išlo k daljnjem priključenju Bosne i Hercegovine EU. Glavna uloga visokog predstavnika je da otvori vrata Bosni i Hercegovini ka glavnoj politici EU-a. Na kraju je zaključio da Europska Unija mnogo vremena u BiH provodi radeći na čitanju reforme policije i promoviranju ljudskih prava i sloboda, te suradnji sa Sudom u Haagu, te naglasio kako će EUSR i nadalje u BiH promovirati provedbu Daytonskog mirovnog sporazuma.

Ari Sarjanen govorio je o temi: „Naučene lekcije Misije EUPM-a u BiH“. Na početku je naveo da je Misija EUPM-a zapravo nastavak misije koju je u BiH vodio IPTF. EUPM je svoju misiju počeo 2003. godine. U početku nije bila naročito uspješna, s obzirom na zatečene probleme dolaskom u BiH. Osnovna misija EUPM-a jeste pomoći Bosni i Hercegovini da uspostavi jedinstvenu i multietničnu policijsku snagu na svojem prostoru i pokazati kolegama u BiH kako se obavlja policijski posao u drugim zemljama Europe. Početkom misije EUPM-a u BiH imali su predstavnike 30 zemalja članica, a prvi zadatak bio je prikazati kolegama u Bosni i Hercegovini kako trebaju raditi odjeli za kriminalističke istrage. Ovaj projekt trajao je zaključno s 2006. godinom, a od ove godine EUPM se u BiH počeo konkretnije baviti pitanjem suzbijanja organiziranog kriminala, svjesni činjenice da u BiH i regiji postoje velike kriminalne skupine koje treba raskrinkati. Misija EUPM-a u BiH danas broji 180 osoba koji dolaze iz 34 države. Od tog broja, njih 28 su civilne osobe. Na čelu Misije nalazi se njezin zapovjednik koji odlučuje o koracima koje će EUPM povući. Prosječna dob pripadnika Misije EUPM-a u BiH je 43 godine, što znači da mnogima od njih ovo nije prva policijska misija u kojoj sudjeluju.

U pogledu suradnje, istaknuo je vrlo dobre odnose koje imaju sa SIPA-om i OSA-om, Graničnom policijom, te s entitetskim MUP-ovima. Također je istaknuo i dobru suradnju s trupama EUFOR-a u BiH, budući da one izvršavaju zadatke koji se prvenstveno odnose na hvatanje ratnih zločinaca. U svome dosadašnjem djelovanju Misija EUPM-a aktivno je sudjelovala i u izradi Zakona o SIPA-i i kantonalnim zakonima o unutarnjim poslovima.

III. SESIJA: ESDP i regija zapadnog Balkana

Moderator treće sesije bio je prof. dr. Mirsad Abazović, redovni profesor na Fakultetu kriminalističkih nauka u Sarajevu, a uvodničari su bili Judy Batt iz Instituta za sigurnosne studije EU-a u Parizu, te Suzana Anghel iz Ženevskog centra za demokratsku kontrolu oružanih snaga (DCAF).

Mirsad Abazović u uvodnom je dijelu naglasio kako mi u BiH općenito imamo previše politike, a premalo struke. Tako se i reforma policije u BiH odvija na način kojim se betonira postojeće stanje ne samo od strane dvaju entiteta nego od "svih 13 entiteta" u BiH. To bi trebalo bitno izmijeniti. Budući da ni u EU ništa nije nepromjenjivo, istaknuo je kako bismo i mi u BiH trebali primjenjivati istu praksu. Svaka različitost u Uniji može biti prenesena i u našu zemlju, i u njoj biti primijenjena.

Judy Batt govorila je o temi: „Perspektiva ESDP-a i zapadnog Balkana“. Ponovila je neka mišljenja prethodnih govornika da se određene stvari, kakve su reforme Ustava i policije u BiH, trebaju što prije provesti. Provedba SSP-a je vrlo korisna mjera u tom smjeru, jer priprema BiH za integraciju u EU, čime se određene ovlasti prenose iz entiteta na državu i depolitiziraju određena pitanja. Hoće li te reforme ići lako, to možemo samo pogađati, ali će nam to pokazati koliko političari u BiH doista žele ubrzati te procese. Naglasila je kako ustavna reforma ne smije biti samo još jedno bojno polje između državnih i entitetskih interesa, već mora biti urađena zbog europskih integracija Bosne i Hercegovine. Glavno pitanje bitno za budućnost BiH trebalo bi se odnositi na normalizaciju misije EU u BiH. Ključna reforma u pogledu osamostaljenja BiH od međunarodnog utjecaja svakako je ustavna reforma. Istaknula je kako nijedan ustav ne može funkcionirati niti se mijenjati ukoliko ne postoji politička volja za to. Zaključila je da Parlamentarna skupština BiH treba preuzeti ovu europsku poruku i ohrabriti ljude, prenoseći je u najboljem svjetlu.

Suzana Anghel govorila je o temi: „Parlamentarni nadzor civilnih i vojnih misija pod okriljem ESDP-a“. Svoje izlaganje počela je čestitkom političarima i svim građanima BiH na postpisivanju SSP-a. Navela je kako je DCAF proveo istraživanje kojem je bio cilj vidjeti kakva je uloga Europskog parlamenta u odnosu na državne parlamente europskih zemalja, te kako on može u tom odnosu poboljšati svoj nadzor. Istraživanje je metodološki provedeno, tako što je svih 27 zemalja članica EU dobilo upitnike, na koje je odgovore dalo njih čak 25. Za probleme u radu parlamenata navela je tzv. sive zone između odbora za obranu i sigurnost i odbora za europske integracije pojedinih parlamenata. Nadalje je rekla kako postoji snažna volja Europskog parlamenta da bude konzultant kada je u pitanju ESDP. Kada govorimo o temeljnim značajkama nadzora, treba reći da njega provodi Potkomisija za sigurnost i obranu Europskog parlamenta. Ona je svega četiri godine staro tijelo ove institucije i njezin glavni zadatak je informirati o ovim pitanjima Odbor za vanjske poslove. U završnome dijelu, kao preporuke za Europski parlament, navela je poboljšanje međuparlamentarne suradnje, zatim poboljšanje njegove suradnje s Vijećem Europe, te jačanje uloge Europskog parlamenta kada je u pitanju njegov nadzor.

Denis Hadžović u završnom je obraćanju istaknuo kako smo danas mogli čuti želju i težnju za prelaskom BiH iz faze korisnika međunarodne pomoći u fazu njezina davatelja, koja će voditi konačnom ukidanju međunarodnih vojnih i policijskih struktura u zemlji. Stručni tim predavača dao je dodatni pogled na nastanak i funkcioniranje cijelog ovog sustava u Europi, iz čega se moglo vidjeti da europska obrambena i sigurnosna politika svakodnevno napreduje, tražeći i dalje idealni modus.

Ipak, kao osnovno pitanje značajno za pitanje sigurnosti naveo je kvalitetu života građana Bosne i Hercegovine, ističući kako se individualna sigurnost stavlja u težište svega što se nalazi pred nama.

Drugi zamjenik predsjedatelja
Zajedničkog povjerenstva
Slobodan Šaraba